

7 Doplnění kontextu analýzy – zjištění z národní inspekční činnosti

Zjištění popsaná v předchozích kapitolách se konkrétně týkají tříd pocházejících z 57 základních škol zapojených do šetření TIMSS 2015 – velmi úspěšné třídy pocházely z 27 škol a méně úspěšné z 30 škol. Naším záměrem bylo prostudovat další zdroje informací o těchto konkrétních školách, které má Česká školní inspekce k dispozici, a dát je do souvislosti s uvedenými zjištěními získanými z mezinárodních šetření.

Prvním zdrojem informací byla výběrová zjišťování výsledků žáků zaměřená na oblast přírodních věd nebo matematiky, která byla realizována ve školních rocích 2013/2014, 2014/2015 a 2015/2016. Pro zmíněných 57 škol jsme mapovali, zda se v uvedené době účastnily některého ze zjišťování výsledků žáků v oblastech¹⁴:

- přírodovědný přehled (9. ročník ZŠ),
- přírodovědná gramotnost (8. ročník ZŠ),
- matematická gramotnost (6. ročník ZŠ).

Druhým zdrojem informací byla zjištění z komplexní inspekční činnosti formulovaná v inspekčních zprávách. Komplexní inspekční činnost se zaměřuje na hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání, přičemž naše pozornost byla zaměřena především na zjištění týkající se hodnocení průběhu vzdělávání.

Z důvodu změny metodiky komplexní inspekční činnosti a nastavení obsahu inspekční zprávy bylo možné pracovat se zjištěními získanými od druhé poloviny roku 2014 pro přibližně polovinu škol v obou výše popsaných skupinách.

Získáváme tak významný doplňující pohled týkající se konkrétních škol na poznatky, které byly z hlediska sledovaných znaků velmi úspěšných a méně úspěšných tříd formulovány na základě dat z mezinárodních šetření TIMSS 2015 a TIMSS 2011.

Méně úspěšné třídy patřily do škol, které se častěji vyznačovaly následujícími rysy:

- V rámci výběrového zjišťování výsledků žáků dosahovali žáci těchto škol podprůměrné úspěšnosti.
- Komplexní inspekční činnost poukazovala z hlediska výuky přírodovědných předmětů na prvním i druhém stupni na převahu frontální výuky s nižší mírou zapojování učebních pomůcek a didaktické techniky a s nižší mírou zapojení činností vyžadujících samostatný aktivní přístup žáků.
- Pojetí výuky nekladlo příliš důraz na snahu motivovat žáky (převaha žáků s nižší motivací k učení).

Velmi úspěšné třídy patřily do škol, které se častěji vyznačovaly následujícími rysy:

- V rámci výběrového zjišťování výsledků žáků dosahovali žáci těchto škol průměrné či nadprůměrné úspěšnosti.
- Komplexní inspekční činnost poukazovala z hlediska výuky přírodovědných předmětů na prvním i druhém stupni na využívání efektivní frontální výuky doplňované o další činnosti (např. skupinová práce).

¹⁴ V obou skupinách škol se přibližně čtvrtina z nich v uvedeném období účastnila některého výběrového zjišťování zaměřeného na uvedené oblasti.